

<https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-08>
УДК 811.112.2'01'36

О. В. Шапочкіна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології
Факультету романо-германської філології

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

e-mail: o.shapochkina@kubg.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9575-0415>

GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=nMiUv7YAAAAJ>;

RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Olga-Shapochkina>

РЕФЛЕКСИ У ПАРАДИГМІ КАТЕГОРІЇ СТАНУ ДАВНЬОГЕРМАНСЬКИХ МОВ

Пропоновану статтю присвячено дослідженню рефлексів у парадигмі категорії стану давньогерманських мов у діахронному та типологічному вимірах. У фокусі уваги перебувають морфо-синтаксичні та семантичні засоби вербалізації активного й пасивного станів, а також проміжних значень, що формуються внаслідок взаємодії граматичних і лексичних показників. Проаналізовано специфіку функціонування медіопасивних, рефлексивних, інертивних та умовно пасивних конструкцій у готській, давньоісландській, давньоанглійській та давньоверхньонімецькій мовах. Особливу увагу приділено ролі зворотних займенників, дієслів-копул, дієприкметників, дієслівних флексій і дієслівних праформ як ключових індикаторів становлення категорії стану у давньогерманських мовах, а також механізмам семантичного зсуву від активних структур до рефлексивних і пасивоподібних. Застосовано методи порівняльно-історичного, структурно-семантичного та функційно-прагматичного аналізу, що дало змогу виявити спільні індоевропейські риси та власне германські інновації у процесі становлення категорії стану. У статті обґрунтовано тезу про поліфункційність рефлексів, які у давньогерманських мовах слугують засобом граматикалізації медіопасивних і стано-перехідних значень. Отримані результати поглиблюють уявлення про еволюцію дієслівної системи германських мов і можуть бути використані у подальших дослідженнях історичної граматики, типології категорії стану та реконструкції прагерманської мовної системи. Авторкою статті також розглянуто взаємозв'язок категорії стану з валентнісними характеристиками дієслова та синтаксичною організацією висловлення у давньогерманських текстах. Показано, що рефлексивні відіграють важливу роль у моделюванні суб'єктно-об'єктних відношень і сприяють нейтралізації агенса або його семантичному знеособленню. Окреслено вплив текстового жанру та дискурсивного контексту на вибір станових форм. Зроблено висновок про поступове формування передумов для розвитку аналітичних пасивних структур у пізніших етапах еволюції германських мов.

Ключові слова: давньогерманські мови, категорія стану, праформа, рефлекс, станова парадигма, станова прака-тегорійна конструкція.

Як цитувати: Шапочкіна, О. (2026). Рефлекси у парадигмі категорії стану давньогерманських мов. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 103, 71–77. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-08>

In cites: Shapochkina, O. (2026). Reflexes in the paradigm of the voice category of old Germanic languages. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, 103, 71–77. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-08> (in Ukrainian)

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Категорія стану (далі – КС) належить до базових граматичних категорій дієслова та відіграє визначальну роль у репрезентації суб'єктно-об'єктних станових відношень. У давньогерманських мовах вона перебуває на етапі активного становлення, що зумовлює структурну й семантичну неоднорідність, розмитість меж її парадигми [8, с. 567 – 580], а також наявність перехідних, нестандартизованих і поліфункційних праформ. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження рефлексів як історично зумовлених проявів або продовжень функцій давніх мовних елементів, що фіксують або трансформують первісне значення та лексико-граматичну функцію в нових мовних умовах у контексті мовних змін [2, с. 207 – 208].

Аналіз досліджень. У процесі становлення КС у давньогерманських мовах термін *рефлекс* розглядається як мовний знак, форма або конструкція [3, с. 52–59], що репрезентує результат еволюції прагерманських морфо-синтаксичних і семантичних моделей. Аналіз рефлексів уможливує відстеження поступового переходу від синтетичних і полісемантичних структур до більш спеціалізованих станових форм, а також виявлення механізмів граматики калізації [1] медіопасивних, рефлексивних і умовно пасивних сем. Рефлекси слугують своєрідними маркерами діхронних змін [13; 15; 17], що відбуваються в межах дієслівної системи, відображаючи вплив морфологічної редукції [1], синтаксичної реорганізації та семантичного переосмислення.

У лінгвістичних дослідженнях значну увагу приділено походженню та функціонуванню дієслівних структур, зокрема медіопасивних та рефлексивних структур. Праці С. Аллен, М. Бозоуїта, С. Бабінські, М. Котіна, Е. Кьоніга, О. Тугай та ін. висвітлюють окремі аспекти еволюції дієслівної системи давньогерманських мов, зокрема генезу форм медіопасиву, розвиток рефлексивних маркерів, а також взаємодію семантики дієслова з синтаксичними моделями. У цих наукових розвідках простежено основні напрями морфологічної редукції та формування аналітичних конструкцій, що зумовили перебудову дієслівної парадигми у давньогерманський період.

Разом із тим у попередніх дослідженнях переважає фокус на окремих мовах або на ізольованих морфологічних явищах, тоді як системний аналіз рефлексів як індикаторів станових трансформацій у межах усєї германської мовної спільності залишається обмеженим. Недостатньо досліджено співвідношення між реліктовими пракатегорійними конструкціями та пізнішими граматики калізованими становими формами, а також механізми переходу від медіальної семантики до рефлексивних і пасивних значень.

Окремою проблемою залишається визначення ролі рефлексів у формуванні парадигми категорії

стану, зокрема їхньої функції як перехідних елементів між давніми індоєвропейськими медіальними структурами та новими германськими аналітичними моделями. Недостатньо з'ясованими залишаються умови функціонування первісних станових пракатегорійних конструкцій, їхня поліфункційність та взаємодія з валентнісними характеристиками дієслова. Крім того, потребує подальшого висвітлення питання ареальної диференціації рефлексів у готсько-скандинавському та західногерманському ареалах, а також їхня роль у процесах реграматизації та оптимізації станової системи.

Наявні дослідження створюють важливе теоретичне підґрунтя для вивчення категорії стану, однак комплексний аналіз рефлексів як маркерів діхронної еволюції станових конструкцій у давньогерманських мовах потребує подальшого системного опрацювання.

А к т у а л ь н і с т ь запропонованого дослідження зумовлена необхідністю поглибленого вивчення станової семантики в історичному розвитку германських мов та уточнення механізмів формування граматичної категорії стану на ранніх етапах їх еволюції. Аналіз рефлексів у парадигмі КС давньогерманських мов дає змогу простежити трансформацію індоєвропейських станових значень і виявити специфіку їх реалізації в германській мовній системі. Таке дослідження сприяє уточненню процесів граматики калізації, розвитку медіальних і пасивних значень та розширює уявлення про історичну динаміку морфологічної структури германських мов.

М е т о ю статті є виявлення та систематизація рефлексів у парадигмі КС давньогерманських мов і визначення їхньої ролі у процесі становлення станової системи. **О б ' є к т о м** дослідження є КС дієслова в давньогерманських мовах у її історичному розвитку. **П р е д м е т о м** дослідження виступають морфологічні та функційно-семантичні рефлекси станових пракатегорійних конструкцій у готській, давньоісландській, давньоанглійській та давньоверхньонімецькій мовах. **М е т а**, **о б ' є к т** та **п р е д м е т** дослідження обумовлюють виконання наступних **з а в д а н ь**: аналіз морфологічних параметрів відповідних станових пракатегорійних конструкцій; зіставлення первісних парадигм КС готської, давньоісландської, давньоанглійської та давньоверхньонімецької мов. Такий підхід дає змогу поглибити уявлення про еволюцію КС та окреслити її місце у загальному контексті розвитку германських мов. У статті застосовано **м е т о д и** порівняльно-історичного, структурно-морфологічного та функційно-прагматичного аналізу, що дало змогу виявити спільні індоєвропейські риси та германські інновації у процесі становлення КС. **М а т е р і а л о м** дослідження слугують давньогерманські літературні пам'ятки писемності (IV – XIII ст.) «Старша Едда» [25], «Готська Біблія» [23], «Муспіллі» [26], «Беовульф» [24], «Пісня про Нібелунгів» [28], «Коттонська хроніка» [27].

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА: Морфологічна репрезентація категорії стану у давньогерманських мовах.

КС у давньогерманських мовах характеризується відсутністю чітко кодифікованої дихотомії «ACTIV vs. PASSIV», притаманної пізнішим етапам розвитку германських мов [4, с.383 – 386]. Її становлення відбувається поступово, шляхом переосмислення прагерманських та індоєвропейських морфо-синтаксичних структур [16], що зумовлює значну роль рефлексів як носіїв перехідних і синкретичних значень. У межах цього дослідження рефлекси розглядаються як історично зумовлені форми або конструкції, що зберігають, модифікують або розширюють первісні функції мовних елементів, репрезентуючи етапи еволюції КС. Це дозволяє трактувати КС як динамічну систему, в якій активні, медіопасивні, рефлексивні, інертивні та умовно-пасивні семи співіснують і перетинаються. Морфологічний рівень є одним із ключових у репрезентації станових значень у давньогерманських мовах [7, с. 97 – 100]. До основних морфологічних рефлексів належать: дієслова-зв'язки або копули, дієслівні флексії, зворотні займенники та бездіяльнісні (інертивні) дієприкметникові форми. У процесі дослідження рефлексів КС ми враховували різножанровість та інтертекстуальність аналізованих літературних пам'яток [12, с.52 – 59]. У готській мові, зокрема, зберігаються окремі риси індоєвропейського медіального стану, які реалізуються через специфічні дієслівні форми [14]. Ці елементи виступають рефlekсами прадавньої станової системи, у якій межі між активним і пасивним станами ще не були чітко розмежовані, напр.: (1) гот. *saei habaiþ, gibada imma* (Vulfila, Luke VIII, 18) – «хто має, тому **буде віддано**» (дієслово у середньому стані: MEDIOPASSIV). У давньоісландській та давньоанглійській мовах морфологічні рефлекси виявляються насамперед у використанні дієслівних флексій або зворотних займенників (*sik, hine self, him self*), які виконують не лише власне рефлексивну, а й медіальну функцію [5, с. 240 – 244]. Такі форми демонструють зсув від лексично зумовленої зворотності [21] до граматикалізованого засобу вираження стану. У давньоверхньонімецькій мові подібні рефлекси, часто поєднуються з первісними умовно-аналітичними конструкціями (дієслова-копули+дієприкметник), що свідчить про поступове формування передумов для розвитку сучасного пасиву, напр.: (2) днв.-верхн.-нім. *Araugit ist in dhes altin uuzssodes boohum* (Isidor, XIII, 18) – «**Доведено** у книгах Старого Заповіту». Зіставний аналіз готської, давньоісландської, давньоанглійської та давньоверхньонімецької мов дозволяє виявити як спільні індоєвропейські риси, так і власне германські інновації у становій парадигмі. До перших належить наявність медіопасивних і рефлексивних сем, реалізованих через поліфункційні форми. До других – активне використання зво-

ротних займенників як граматичних маркерів стану та розвиток аналітичних конструкцій [16] з дієсловами-копулами і дієприкметниками.

Функційно-структурні різновиди рефлексів категорії стану. Рефлекси в парадигмі КС давньогерманських мов є ключовим інструментом реконструкції еволюції дієслівної системи. Вони дають змогу простежити спадкоємність між прагерманським і давньогерманськими етапами [6, с. 416–421], а також виявити механізми формування нових станових моделей у межах германської мовної сім'ї [9; 10; 11].

Аналіз станових пракатегорійних конструкцій у давньогерманських пам'ятках засвідчує, що найпродуктивнішими рефlekсами КС стали допоміжні дієслова-копули, які входили до складу первісних аналітичних моделей типу **AUX «бути/ставати» + PARTICIPLE II**, напр.: (3) днв.-верхн.-нім. *in brug, thi uuas ginemnit Bethlehem* (Nibelungenlied, 7 – 39) – «у місто, яке **названо** Віфлеємом»; (4) гот. *jah was fraquman* (а не *fracumans*) *dagis hvizuh stiur* (Vulfila, Nehemiah V, 18) – «і **було принесено** у жертву кожного вола»; (5) днв.-англ. *thaem eafera waes aefter cenned* (Beowulf, 12–13) – «йому син потім **був народжений**»; (6) днв.-англ. *þær wearþ Ordheh cynin3es þe3n ofsæ3en* (Коттонська хроніка «Cottones cræftbōc») – «там **було вбито** Ордтеха, слугу короля». Типовими дієсловами-копулами є: гот. *wisan* «бути» (форма *ist*, 3 ос. одн., презенс), що виражає статичний стан; днв.-англ. *bēon / wesan* (форма *is*), які становлять праоснову аналітичного пасиву; днв.-верхн.-нім. *werdan* «ставати» (претерит *uuas*), що формує умовно-пасивні конструкції.

Важливими рефlekсами КС є інертиви – дієприкметникові форми, у яких агенс не виражений, а дія репрезентується як стан або результат, напр.: (7) днв.-верхн.-нім. *Arstorbana sint thie thār suōhtum thes knehtes sēla* (Nibelungenlied, 7 – 39) – «**Померлими** є ті, хто зазіхав на душу хлопчика». Інертиви наявні в усіх аналізованих нами давньогерманських мовах, однак продуктивність та правила вживання PRTCPL II, станові семи неоднакові, напр.: (8) днв.-верхн.-нім. *endi dhiu chiborgonun hort dhir ghibu* (Isidor, VI, 3) – «і **захований** скарб тобі дам»; (9) днв.-ісл. *Þórr einn þar vá, þrunginn móði* (Elder Edda, Volospá, 26) – «тільки Тор вдарив, **охоплений** гнівом»; (10) днв.-англ. *Sia maþr hafþe spiót i hende ok gurþr saxe* (Beowulf, 134) – «Цей чоловік мав спис у руках та був **підперезаний** мечем»; (11) гот. *þiunagus meins ligiþ in garda usliþa, harduba balwiþs* (Vulfila, Mark VIII, 6) – «слуга мій лежить у будинку **розслаблений, важко змучений**». Інертиви не є повноцінними становими формами, проте виступають носіями станових сем і функціонують як їхні рефлекси.

У готській мові архаїчним рефlekсом КС є дієслово із суфіксом *-nan*, які позначають спонтанний або інертивний перебіг дії без експліцитного агенса [22, с. 465–474]. Такі форми зближуються з медіальними й умовно пасивними конструкціями, напр.:

fullnan «наповнюватися» – *fulljan* «наповнювати», *us-luknan* «відкриватися» – *us-lukan* «відкривати». Дієслова на *-nan* відображають ранній етап граматикизації КС, напр.: (12) гот. *Panuh lustu habands andletnan* (Vulfila, Philippians V, 23) «і тоді хочи бути відпущеним (померлим)».

Важливу групу рефлексів КС становлять медіоопасивні дієслова з формантом *-da*, характерні насамперед для готської мови. Вони репрезентують ослаблену або нейтралізовану агентивність і поєднують риси рефлексивності, медіальності та пасивності, напр.: *us-baidada* «бути затриманим», *ga-þiuda* «збиратися». Ці форми відображають перехідний етап станової системи, напр.: (13) гот. *jah ni stojid, ei ni stojindau; ni afdomjaid, ja ni afdomjanda; fraletaid, ja fraletanda* (Vulfila, Luke VI, 37) – «не судіть, щоб **не бути осудженими**; не кляніть, не будете прокляти ми; прощайте і будете **прощеними**».

У давньоісландській мові дієслова з постфіксом *-sk* є одним із найрепрезентативніших рефлексів КС. Формант *-sk*, що походить від злиття дієслова зі зворотним займенником *sik*, функціонує як регулярний показник рефлексивного та медіального станів: *kalla* – *kallask*, *opna* – *opnask*, *segja* – *segjask*. Ці форми засвідчують високий ступінь граматикизації неактивних значень, напр.: (14) днв.-ісл. *Leitudu nordmenn at hefnsk (= hefna sín)* – (Heimskringla, Ólafs saga helga) «Нормани **намагалися помститися** за себе».

Зворотний займенник *sik / sih* є важливим рефлексом прагерманської станової парадигми та репрезентує перехід від лексичної зворотності до граматикизованих медіальних і умовно пасивних значень [21]. У давньоверхньонімецькій мові *sih* виявляє поліфункційність і сприяє редукції агенса, напр.: (15) днв.-верхн.-нім. *sorgen drato, der sihsuntigen uueiz* (Muspilli, 24) – «нешасна душа на милість **не сподівається**». У готській мові *sik* репрезентує ранній етап граматикизації, тоді як у давньоанглійській функційними відповідниками є аналітичні конструкції *hine self / him self*. Спільність і варіативність цих форм засвідчують різні шляхи еволюції КС у давньогерманських мовах, напр.: (16) днв.-ісл. *Gunnlaugr kvaddi jarl ok sagði sik hafa at foera honum kvæði* (Elder Edda, Hyndluljóð, 36) – «Гуннлаугр привітав Ярла та сказав, що **збирається створити** цю пісню».

Результати та обговорення. Проведений аналіз показав, що рефлекс КС в давньогерманських мовах репрезентують складну й поліфункційну систему, у якій поєднуються індоевропейська спадщина та власне германські інновації. Встановлено, що найпродуктивнішими засобами репрезентації станових значень є аналітичні конструкції типу AUX + PARTICIPLE II, інертивні дієприкметникові форми, дієслова з інертивними суфіксами, медіоопасивні форми, а також зворотні займенники та постфіксальні форманти. Їх функціонування засвідчує

поступову граматикизацію неактивних значень і перехід від синкретичних пракатегорійних структур до більш спеціалізованих станових моделей. Порівняльний аналіз готської, давньоісландської, давньоанглійської та давньоверхньонімецької мов дозволив виявити як спільні тенденції розвитку станової парадигми, так і мовноспецифічні шляхи її еволюції. Це підтверджує динамічний характер формування категорії стану в давньогерманських мовах та її перехідний статус у межах історичної дієслівної системи. **Теоретична значущість отриманих результатів** полягає в уточненні уявлень про механізми становлення категорії стану в германських мовах та в поглибленні знань про процеси граматикизації й реграматизації у дієслівній системі. Отримані результати сприяють систематизації рефлексів станових значень і розширюють теоретичні засади дослідження діяхронної морфології та синтаксису германських мов.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів у подальших порівняльно-історичних і типологічних студіях, у підготовці курсів з історії германських мов, історичної граматики англійської та німецької мов, загального мовознавства та діяхронної морфології. Матеріали дослідження можуть бути застосовані також під час укладання навчально-методичних посібників, підготовки лекційних курсів, а також у наукових роботах, присвячених еволюції дієслівних категорій у германських мовах.

3. ВИСНОВКИ

У статті подано морфологічний аналіз рефлексів у парадигмі КС давньогерманських мов, що дало змогу окреслити їхню роль у формуванні станової системи. Встановлено, що КС перебуває на перехідному етапі розвитку та характеризується синкретизмом форм і значень, зумовленим поєднанням індоевропейської спадщини й власне германських інновацій. Обґрунтовано трактування рефлексів не лише як формальних відповідників праформ, а як функційно значущих одиниць, що відображають трансформацію граматичних значень і забезпечують зв'язок між прагерманським етапом та окремими давньогерманськими мовами. Визначальною рисою парадигми КС є поліфункційність рефлексів, які в різних контекстах реалізують рефлексивні, медіоопасивні, інертивні та умовно пасивні значення, спричиняючи розмитість меж між активом і неактивними становими формами. Це підтверджує динамічний і незавершений характер станової системи.

Теоретичне осмислення рефлексів у межах КС дозволяє розглядати її як відкриту еволюційну граматичну категорію, формування якої відбувається через семантичні зсуви, граматикизацію та валентнісні зміни, і відкриває п е р с п е к т и в и подальших діяхронних і типологічних досліджень

германських мов, зокрема порівняльного аналізу рефлексів станової семантики у різних давньогерманських мовах, реконструкції механізмів переходу від медіальних до пасивних конструкцій, а також дослідження взаємодії морфологічних і синтаксичних засобів вираження стану в історичній динаміці германських мов. Перспективним також є **дослідження взаємодії морфологічних і синтаксичних засобів вираження стану**, зокрема аналіз функціонування рефлексивних маркерів, дієслівних форм та аналітичних конструкцій у різних типах текстів давньогерманської традиції.

Окремої уваги потребує **типологічне зіставлення станових рефлексів германських мов із відповідними явищами в інших індоєвропейських мовах**, що сприятиме з'ясуванню універсальних і специфіч-

них рис еволюції КС. Це надасть можливість уточнити місце германських мов у ширшому контексті індоєвропейської морфосинтаксичної типології та визначити загальні закономірності розвитку медіальних і пасивних структур. Перспективним є **залучення корпусних і квантитативних методів аналізу**, що дозволить систематизувати емпіричний матеріал давньогерманських пам'яток, простежити частотність і функціональні розподіли станових рефлексів у різних контекстах та виявити закономірності їхнього функціонування в діахронії. Подальше системне дослідження рефлексів у парадигмі КС сприятиме глибшому розумінню процесів граматикизації та реграматизації у германських мовах і дозволить уточнити механізми формування сучасних станових опозицій у їхній історичній перспективі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Буніятова, І. (2009). Типологія мовних змін в історичній перспективі. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*, 12(1), 57–65.
2. Городілова, Т. М. (2022). Основні підходи до вивчення граматичних змін у германських мовах. *Сучасна філологія: теорія та практика: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (19 квітня 2022 р., с. 207–208). Київ: Центр мовної підготовки ННГІ НА СБУ. https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_27759208.pdf
3. Жуковська, В. В. (2014а). Абсолютна конструкція в англійській мові: структурно-семантичний аспект. *Scientific Resources Management of Countries and Regions: International Scientific and Practical Congress* (Vol. 2, pp. 52–59). Copenhagen.
4. Жуковська, В. В. (2014б). Історичні витоки та напрями граматики конструкцій. *Шляхи подолання мовних та комунікативних бар'єрів: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції* (6–7 червня 2014 р., с. 383–386). Київ: Національний авіаційний університет.
5. Калитюк, Л. (2014). Порівняння рівнозначності в готській та давньоісландській мовах. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*, 20, 240–244. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2014_20_49
6. Кутня, Г. (2010). До проблеми аналізу дієслівної категорії стану в сучасній українській літературній мові. *Вісник Львівського університету. Серія філологія*, 50, 416–421. <https://doi.org/10.31559/philol.2010.50.416-421>
7. Поліщук, Н. П. (2001). Функційні особливості категорії пасивного стану. *Культура народів Причорномор'я*, 25, 97–100.
8. Сет, Т., & Мухурі, П. К. (2020). Використання типу-2 розмитих множин для оцінки постачальників. *Міжнародний журнал інженерії та технологій*, 12(4), 567–580.
9. Турай, О. М. (2025). Моделі синтаксичних структур у давньогерманських реченнях поступки. *Alfred Nobel University Journal of Philology*, 29(1), 305–327.
10. Турай, О. М. (2022а). Typological peculiarities of illocutionary speech acts: A historical perspective. *Cogito – Multidisciplinary Research Journal*, 14(2), 266–294.
11. Турай, О. М. (2022б). Subject control infinitive constructions in Early Modern English. *World Journal of English Language*, 12(1), 367–383.
12. Холмогорцева, І. (2020). Категорія інтертекстуальності vs. авантекст. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія*, 92, 52–59. <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2020-92>
13. Allen, C. L. (1999). *Case marking and reanalysis: Grammatical relations from Old to Early Modern English*. Oxford University Press.
14. Bennett, W. H. (1960). *The Gothic commentary on the Gospel of John: Skeireins Aiwaggeljons Pairh Iohannen*. Modern Language Association. <https://doi.org/10.1080/19306962.1962.11787090>
15. Bouzouita, M., Breitbarth, A., Danckaert, L., & Witzhausen, E. (Eds.). (2019). *Cycles in language change*. Oxford University Press.
16. Craevschi, A., Babinski, S., & Cathcart, C. (2025). Semantics drives analogical change in Germanic strong verb paradigms: A phylogenetic study. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2502.17670>
17. Dancygier, B., & Sweetser, E. (2000). Constructions with if, since, and because: Causality, epistemic stance, and clause order. У Е. Couper-Kuhlen & В. Kortmann (Eds.), *Cause – condition – concession – contrast: Cognitive and discourse perspectives* (pp. 111–142). Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110219043-006>
18. Daunoriené, J. (2008). Zur Reflexivität der deutschen Verben: Was umfasst der Begriff «reflexiv»? *Kalbotyra*, 58, 17–24. <https://doi.org/10.15388/Klbt.2008.7578>
19. Fillmore, C. J., Kay, P., & O'Connor, C. (1988). Regularity and idiomaticity in grammatical constructions: The case of 'let alone'. *Language*, 64(3), 501–538. <https://doi.org/10.2307/414531>
20. Kotin, M. (1998). *Die Herausbildung der grammatischen Kategorie des Genus verbi im Deutschen*. Buske Verlag.

21. König, E., & Gast, V. (2002). Reflexive pronouns and other uses of self-forms in English. *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik*, 50(3), 225–238.

22. Zhukovska, V. (2021). English detached adjectival constructions with an explicit subject: A quantitative corpus-based analysis. *Journal of Linguistics (Jazykovedný časopis)*, 72(2), 465–474. <https://doi.org/10.2478/jazcas-2021-0043>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

23. de Herdt, T. (Ed.). (2025). *Wulfila Bible*. <http://www.wulfila.be/gothic/browse/>

24. Egger, H. (Ed.). (1964). *Der althochdeutsche Isidor: Nach der Pariser Handschrift und den Monseer Fragmenten* (Nr. 63, 1st ed.). Max Niemeyer Verlag

25. Gummere, F. B. (Trans.). (1910). *Beowulf* (Harvard Classics, Vol. 49). Collier. <https://rpo.library.utoronto.ca/content/beowulf-1>

26. Hildebrand, K., Gering, H., & Bellows, H. A. (2011). *Poetic Edda: Old Norse–English diglot*. Melbourne.

27. *Muspilli*. (n.d.). Bibliotheca Augustana. https://www.hs-augsburg.de/~harsch/germanica/Chronologie/09Jh/Muspilli/mus_frag.html

28. Plummer, C. (Ed.). (1892–1899). *Two of the Saxon chronicles parallel: With supplementary extracts from the others* (Vols. 1–2). Oxford University Press.

29. Reichart, H. (Ed.). (2017). *Das Nibelungenlied: Text und Einführung* (2nd ed.). De Gruyter.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2026

Стаття рекомендована до друку 17.03.2026

Стаття опублікована 29.05.2026

Shapochkina Olga – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Germanic Philology, Faculty of Romance-Germanic Philology, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, e-mail: o.shapochkina@kubg.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9575-041>, GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=nMiUv7YAAAAJ>, RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Olga-Shapochkina>

REFLEXES IN THE PARADIGM OF THE VOICE CATEGORY OF OLD GERMANIC LANGUAGES

The proposed article is devoted to the study of reflexes within the paradigm of the voice category in Old Germanic languages from diachronic and typological perspectives. The focus is placed on morphosyntactic and semantic means of verbalizing the active and passive voices, as well as intermediate meanings that arise from the interaction of grammatical and lexical markers. The paper analyzes the specific features of mediopassive, reflexive, inertive, and conditionally passive constructions in Gothic, Old Icelandic, Old English, and Old High German. Particular attention is paid to the role of reflexive pronouns, copular verbs, participles, verbal inflections, and verbal proto-forms as key indicators of the formation of the voice category in Old Germanic languages, as well as to the mechanisms of semantic shift from active structures to reflexive and passive-like ones. The study employs comparative-historical, structural-semantic, and functional-pragmatic methods, which makes it possible to identify common Indo-European features and specifically Germanic innovations in the process of the formation of the voice category. The article substantiates the thesis of the polyfunctionality of reflexes, which in Old Germanic languages serve as a means of grammaticalization of mediopassive and voice-transitional meanings. The obtained results deepen the understanding of the evolution of the verbal system of Germanic languages and may be used in further research on historical grammar, the typology of the voice category, and the reconstruction of the Proto-Germanic language system. The author also examines the relationship between the voice category and the valency characteristics of the verb, as well as the syntactic organization of utterances in Old Germanic texts. It is shown that reflexes play an important role in modeling subject–object relations and contribute to the neutralization of the agent or its semantic impersonalization. The influence of textual genre and discursive context on the choice of voice forms is outlined. The conclusion is drawn that the prerequisites for the development of analytic passive structures were gradually formed at later stages of the evolution of Germanic languages.

Key words: *Old Germanic languages, pre-categorial voice construction, proto-form, reflex, voice category, voice paradigm.*

REFERENCES

1. Buniatova, I. (2009). Typolohiia movnykh zmin v istorichnii perspektyvi [A typology of linguistic change from a historical perspective]. *Visnyk KNU. Seriya Filolohiia*, 12(1), 57–65.

2. Horodilova, T. M. (2022). Osnovni pidkhody do vyvchennia hramatychnykh zmin u hermanskykh movakh [Main approaches to the study of grammatical change in Germanic languages]. *Suchasna filolohiia: teoriia ta praktyka: materialy Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii [Modern Philology: Theory and Practice: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]* (19 kvitnia 2022 r., s. 207–208). Kyiv: Tsentr movnoi pidhotovky NNHI NA SBU. https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_27759208.pdf

3. Zhukovska, V. V. (2014a). Absolutna konstruktsiia v anhliiskii movi: strukturno-semantychnyi aspekt [The absolute construction in English: a structural-semantic analysis]. *Scientific Resources Management of Countries and Regions: International Scientific and Practical Congress* (Vol. 2, pp. 52–59). Copenhagen.

4. Zhukovska, V. V. (2014b). Istorychni vytoky ta napriamy hramatyky konstruksii [Historical origins and trends in construction grammar]. *Shliakhy podolannia movnykh ta komunikatyvnykh barieriv: materialy II mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Ways of overcoming linguistic and communicative barriers: proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference]* (6–7 chervnia 2014 r., s. 383–386). Kyiv: Natsionalnyi aviatsiynyi universytet.
5. Kalytiuk, L. (2014). Porivniannia rivnoznachnosti v hotskii ta davnoislandskii movakh [A comparison of equivalence in the Gothic and Old Icelandic languages]. *Naukovi zapysky VDPU im. M. Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movoznavstvo), 20*, 240–244. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2014_20_49
6. Kutnia, H. (2010). Do problemy analizu diieslivnoi katehorii stanu v suchasni ukrainskii literaturnii movi [On the problem of analysing the verbal category of state in modern Ukrainian literary language]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohiia, 50*, 416–421. <https://doi.org/10.31559/philol.2010.50.416-421>
7. Polishchuk, N. P. (2001). Funktsiini osoblyvosti katehorii pasyvnoho stanu [Functional characteristics of the passive voice]. *Kultura narodiv Prychornomia, 25*, 97–100.
8. Set, T., & Mukhuri, P. K. (2020). Vykorystannia typu-2 rozmytykh mnozhyn dla otsinky postachalnykiv [The use of type-2 blurry sets for supplier evaluation]. *Mizhnarodnyi zhurnal inzhenerii ta tekhnologii, 12*(4), 567–580.
9. Tuhai, O. M. (2025). Modeli syntaksychnykh struktur u davnohormanskykh rechenniakh postupky [Models of syntactic structures in Old Germanic concessive clauses]. *Alfred Nobel University Journal of Philology, 29*(1), 305–327.
10. Tuhai, O. M. (2022a). Typological peculiarities of illocutionary speech acts: A historical perspective. *Cogito – Multidisciplinary Research Journal, 14*(2), 266–294.
11. Tuhai, O. M. (2022b). Subject control infinitive constructions in Early Modern English. *World Journal of English Language, 12*(1), 367–383.
12. Kholmohortseva, I. (2020). Katehoriia intertekstualnosti vs. avanttekst. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Inozemna filolohiia, 92*, 52–59. <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2020-92>
13. Allen, C. L. (1999). *Case marking and reanalysis: Grammatical relations from Old to Early Modern English*. Oxford University Press.
14. Bennett, W. H. (1960). *The Gothic commentary on the Gospel of John: Skeireins Aiwaggeljons Pairh Iohannen*. Modern Language Association. <https://doi.org/10.1080/19306962.1962.11787090>
15. Bouzouita, M., Breitbarth, A., Danckaert, L., & Witzgenhausen, E. (Eds.). (2019). *Cycles in language change*. Oxford University Press.
16. Craevschi, A., Babinski, S., & Cathcart, C. (2025). Semantics drives analogical change in Germanic strong verb paradigms: A phylogenetic study. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2502.17670>
17. Dancygier, B., & Sweetser, E. (2000). Constructions with if, since, and because: Causality, epistemic stance, and clause order. V E. Couper-Kuhlen & B. Kortmann (Eds.), *Cause – condition – concession – contrast: Cognitive and discourse perspectives* (pp. 111–142). Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110219043-006>
18. Daunorienė, J. (2008). Zur Reflexivität der deutschen Verben: Was umfasst der Begriff «reflexiv»? *Kalbotyra, 58*, 17–24. <https://doi.org/10.15388/Klbt.2008.7578>
19. Fillmore, C. J., Kay, P., & O'Connor, C. (1988). Regularity and idiomatcity in grammatical constructions: The case of 'let alone'. *Language, 64*(3), 501–538. <https://doi.org/10.2307/414531>
20. Kotin, M. (1998). *Die Herausbildung der grammatischen Kategorie des Genus verbi im Deutschen*. Buske Verlag.
21. König, E., & Gast, V. (2002). Reflexive pronouns and other uses of self-forms in English. *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik, 50*(3), 225–238.
22. Zhukovska, V. (2021). English detached adjectival constructions with an explicit subject: A quantitative corpus-based analysis. *Journal of Linguistics (Jazykovedný časopis), 72*(2), 465–474. <https://doi.org/10.2478/jazcas-2021-0043>

ILLUSTRATIVE MATERIAL

23. de Herdt, T. (Ed.). (2025). *Wulfila Bible*. <http://www.wulfila.be/gothic/browse/>
24. Egger, H. (Ed.). (1964). *Der althochdeutsche Isidor: Nach der Pariser Handschrift und den Monseer Fragmenten* (Nr. 63, 1st ed.). Max Niemeyer Verlag.
25. Gummere, F. B. (Trans.). (1910). *Beowulf* (Harvard Classics, Vol. 49). Collier. <https://rpo.library.utoronto.ca/content/beowulf-1>
26. Hildebrand, K., Gering, H., & Bellows, H. A. (2011). *Poetic Edda: Old Norse–English diglot*. Melbourne.
27. *Muspilli*. (n.d.). Bibliotheca Augustana. https://www.hs-augsburg.de/~harsch/germanica/Chronologie/09Jh/Muspilli/mus_frag.html
28. Plummer, C. (Ed.). (1892–1899). *Two of the Saxon chronicles parallel: With supplementary extracts from the others* (Vols. 1–2). Oxford University Press.
29. Reichart, H. (Ed.). (2017). *Das Nibelungenlied: Text und Einführung* (2nd ed.). De Gruyter.

The article was received by the editors 17.01.2026

The article was recommended for printing 17.03.2026

The article was published 29.05.2026